

Usluge za udobniji život Europljana

Kroz upotrebu usluga ljudi shvaćaju i ostvaruju primjenu tehnologije za svoje svakodnevne potrebe. Bilo koja tehnologija sama po sebi ne znači posebnu svrhu ako nije naša odgovarajuća primjena, a ljudi unutar te primjene ne stvaraju svoje usluge. Prema Hrvatskom enciklopedijskom rječniku riječ usluga znači: postupak iz ljubaznosti kojim se drugome posao i slično neposredno olakšava ili ušteduje. Moja poteškoća je umanjena samo utoliko što shvaćam da sam ljubazan prema vama i oslobađam vas poduljeg pretraživanja raznih dostupnih informacijama na stranicama www.europa.eu i pokušavam vam sažeti najinteresantnije pojedinosti o uslugama u tehnološkom sektoru. Ako ljubaznost protumačimo poslovnim rječnikom onda moramo uočiti da smo za nju itekako spremni platiti.

Prema EU istraživanjima ekonomskih perspektiva u ICT sektoru je za 2006. godinu bilo rezervirano 614 milijardi eura, a od toga su telekomunikacije raspolagale s 44.4%. Prema inicijativi EU iz 2010. jasno je da je to sektor u kojem se i dalje očekuje najveći i još značajniji doprinos zasnovan na znanju i daljnjem porastu zaposlenosti. Na profesionalne usluge utrošeno je bilo 14.8% ukupnog iznosa, na računalni hardver 12.2%, na softver 10.8%, na prijenos podataka i mrežnu opremu 6.5%, na usluge podrške 5.5%, na komunikacijsku opremu krajnjih korisnika 4.3% te na uredsku opremu 1.5%. Direktive EU su usmjerene na svrsishodno primjenjivanje tehnologije za olakšavanje života članova zajednice pa su stoga prvenstveno stimulirane razne e-usluge (e-školstvo, e-zdravstvo, e-poslovanje) koje su u pojedinim dijelovima dobro zaživjele. No u svemu je potrebno razriješiti i čitav niz administrativnih nedorečenosti, odnosno neujednačenosti da bi se postigla što veća svrsishodnost, ali ne za preveliku cijenu jer to onda nije dostupno svima.

Jedan od elementarnih problema s kojim se Europska komisija (EK) sada bori je povoljnija cijena roaminga jer je to preduvjet još veće primjene mobilnih komunikacija i posebno Interneta u pokretu koji je sada s tehnologijom HSDPA postavio idealni tehnološki temelj za čitav niz dodatnih usluga i pravu svrhu primjene tehnologije te pravi put prema konvergentnim komunikacijama i na njima zasnovanim uslugama. Druga stvar koju EU mora razriješiti je e-kupovanje izvan granica jer je to jedna od obećavajućih usluga u porastu. Predviđanja u domeni usluga su poprilično nezahvalna jer imaju nekoliko socioloških kategorija koje nisu uvijek najbolje predvidive ili bi istraživanje

predvidivih komponenti predugo trajalo ili bi bilo preskupo. Konkretno se to odnosi na neke primjere vezane uz rast mobilne telefonije (GSM-a i predvorja UMTS-a) kod koje su se najavljujale usluge koje nisu u izvornom smislu nikada zaživjele, a pravi pogodak je bio potihom uvedeni SMS.

HRVATSKA SASVIM DOBRO STOJI U PRIMJENI NAJNOVIJIH TEHNOLOŠKIH USLUGA, POSEBNO U KORISNIČKOM SEKTORU, ALI I U JAVNOM IDEMO PREMA NAPRIJED UZ IMPLEMENTACIJE RJEŠENJA ZA E- POSLOVANJE (ZDRAVSTVO, PRAVOSUĐE, UPRAVA).

Drugi primjer usluga koji ne smijemo zanemariti su usluge u fiksnoj telefoniji u kojoj na raspolaganju imamo preko 100 usluga, a najčešće ih koristimo 2-3, i to dominantno još uvijek prijenos govorne komunikacije, prikaz broja pozivajućeg te preusmjerenje. Slična je situacija i u mobilnim komunikacijama gdje je u strukturi prosječnog prihoda po korisniku (ARPU - Average Revenue Per User) i dalje glavna komponenta prijenos govorne komunikacije, dok podatkovne komunikacije dosežu tek udio od 15%. Glavna usluga koja se u

komunikacijskom svijetu najviše spominje danas je Mobilni TV te IP TV koji ide uz triple play (govor, prijenos podataka i internet te TV, odnosno radio komunikacija). Kada uopćeno navodimo najvažnije usluge u domeni komunikacija onda je važno spomenuti sveopću migraciju na prijenos govora internetskim protokolom (VoIP).

Primjena elektroničkih isprava i potpisa u poslovanju

Nedavno objavljena informacija o Ericssonu kao ICT sistemskom integratoru za digitalni potpis na SIM kartici u našoj je sredini ponovno aktualizirala pitanje o uvjetima primjene elektroničkog poslovanja, a da ono ima istu pravnu snagu kao i klasično, odnosno papirnato poslovanje.

Treba reći da pravni okvir za to postoji već duže vrijeme. Još 29. prosinca 2005. stupio je na snagu Zakon o elektroničkoj ispravi. Prema ovom Zakonu elektronička isprava ima istu pravnu snagu kao i isprava na papiru, ako se njena uporaba i promet provode u skladu s odredbama ovoga Zakona. Dakle, ona mora biti izrađena, pohranjena i čuvana kako je to propisao ovaj Zakon i tada ima istu pravnu valjanost kao i papirnati dokument. Dapače, članak 12. ovog Zakona koji nosi naslov "Elektronička isprava kao dokazno sredstvo" propisuje da se u postupcima koji se vode pred tijelima javne vlasti i arbitražama kao dokaz mogu koristiti i elektroničke isprave. Nadalje, svaki pojedinačni primjerak elektroničke isprave koji je potpisan elektroničkim potpisom smatra se u smislu ovoga Zakona izvornikom. Zakon o elektroničkoj ispravi ne primjenjuje se samo u onim slučajevima kada se drugim zakonima izričito traži uporaba isprave na papiru.

Zakon o elektroničkom potpisu, donesen još u siječnju 2002., a propisuje da napredni elektronički potpis ima istu pravnu snagu i zamjenjuje vlastoručni potpis, odnosno vlastoručni potpis i otisak pečata ako je izrađen u skladu s odredbama ovoga Zakona te ako su ispunjeni ostali uvjeti propisani ovim Zakonom i propisima donijetim na temelju njega. Zakon nabrjava pravne poslove koji moraju imati papirnatu dokumente i potpis "tintom". To su, da spomenemo samo neke, primjera radi: pravni poslovi kojima se vrši prijenos vlasništva na nekretninama ili se uspostavljaju druga stvarna prava na nekretninama; oporučni poslovi; imovinski predbračni, odnosno bračni ugovori; opterećenja i otuđenja imovine za koje je potrebno odobrenje centra za socijalnu skrb i sl.

Zakon o elektroničkoj trgovini koji je stupio na snagu 8. studenoga 2003. propisuje da je sklapanje ugovora moguće elektroničkim putem, odnosno u elektroničkom obliku. Ponuda i prihvata ponude mogu se dati elektroničkim putem, odnosno u elektroničkom obliku. Kada se elektronička poruka koristi u sklapanju ugovora, takvu ugovoru neće se osporiti pravna valjanost samo na temelju činjenice da je sastavljen u elektroničkom obliku. Ovaj Zakon nabrjava ugovore na koje se ne primjenjuje. To su uglavnom oni isti već spomenuti, koji moraju biti na papiru i potpisani "tintom".

Da zaključim. Uz iznimku spomenutih ugovora, tj. isprava, Ericsson Nikola Tesla bi u svom svakodnevnom poslovanju i sklapanju ugovora mogao primijeniti elektroničku ispravu, elektronički potpis i elektroničku trgovinu, ali pri tome mora poštivati odredbe navedena tri zakona i tada dokazna snaga ovakvih dokumenata ne može biti upitna. Drugo je pitanje pripreme informatičkih uvjeta, hardverske i softverske podrške za primjenu elektroničkih isprava i potpisa, odnosno elektroničkog poslovanja uopće, a da ono ima dokaznu snagu kao papir i klasični potpis. Većina poslovnih subjekata još nema potrebne preduvjete za primjenu elektroničkog poslovanja "s dokaznom snagom". No, neizbježna globalizacija te nagli i stalni razvoj poslovanja i informacijske tehnologije, to će vrlo brzo nametnuti.